

50 DE ANI DE LA FABRICAREA PRIMULUI TELEVIZOR ÎN ROMÂNIA

Andrei CIONTU¹, Mihai GHEORGHE²

andreiciontu@yahoo.com; geomihaiy@yahoo.com

ABSTRACT: Although not being directly involved but rather as „cvasipermanent eyewitnesses”, the authors have good knowledge about the history of the first TV set manufactured in Romania in 1961 under the French license (Clarville), about the assimilation and development of this license by the creation of a series of TV sets known as the „French scheme”.

KEYWORDS: Romanian Television, French license, electronic components

Televiziunea națională a fost inaugurată oficial în România la 30 decembrie 1956. Până atunci în țară avuseseră loc emisiuni experimentale (începând cu 23.10.1955) cu echipamente realizate prin cercetare proprie de către o echipă de specialiști condusă de prof. dr. ing. Alexandru Spătaru, de la Laboratorul central de telecomunicații, axată pe realizarea unui emițător TV.

În paralel, la ICPET s-a realizat un model experimental de receptor TV [1]. În Fig. 1 se prezintă imaginea mizei de control ce se difuza pentru reglajul televizoarelor.

Dacă un emițător TV, modern pentru acele vremuri, România l-a importat (URSS) în 1956 (și instalat la etajul superior al Combinatului Poligrafic „Casa Scânteii”), primul tip de televizor s-a fabricat în serie în România abia 5 ani mai târziu, în 1961. Până atunci, pe piața românească se găseau de vânzare pentru doritori (la prețuri piperate, în raport cu salariile de atunci) în special televizoare din URSS (din familiile *Temp*, *Rekord*, *Rubin* etc.).

În privința licenței de televizor ce trebuia cumpărată de România, specialiștii în televiziune grupați în Uzinele Electronica din București-Baicului (singura care exista atunci) opinau pentru una

¹ Inginer, membru al Diviziei de Istoria Tehnicii a CRIFST al Academiei Române.

² Tehnician, colaborator al Diviziei de Istoria Tehnicii a CRIFST al Academiei Române.

japoneză (Național), care a și fost cumpărată ulterior, dar nu... prima. Deși inferior televizorului japonez, televizorul francez a fost preferat, peste capul Uzinei Electronica, de către CSP (Comitetul de Stat al Planificării), deoarece contractul cu francezii, de la CSF-Thompson, se referea la un pachet de licențe în care intra și televizorul "Clarville".

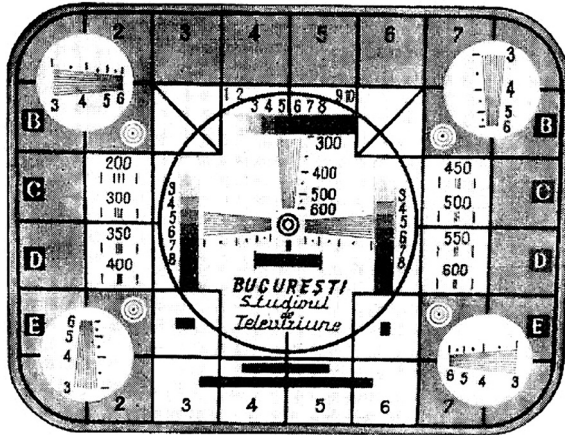

Fig. 1 – Imaginea mirei de control

Detalii mai multe aflăm din lucrarea care tocmai a fost prezentată de către doamna dr. ing. Nona Millea [2], din capitolul semnat de prof. univ. dr. ing. Dumitru Felician Lăzăroi, fondatorul și directorul Uzinelor Electronica atunci, trăitor în Franța în prezent. Extragem câteva din afirmațiile-amintiri ale directorului Lăzăroi:

♦ Din pachetul de obiective negociat cu firma franceză CSF-Thompson făceau parte: radioreceptoare tranzistorizate, televizoare alb-negru și diverse componente electronice (cablaje imprimate, condensatoare electrolitice, condensatoare cu hartie, cu polistiren metalizat și cu ceramică; rezistoare chimice; diode cu Ge; tranzistoare cu Ge; instalații de producere a fluidelor specifice necesare fabricației.

Toate aceste 3 obiective, prin derularea lor au dus la dezvoltarea electronicii românești, în primul rând al uzinelor Electronica, care avea să facă „pui”, primul din ei fiind, în 1961–1962, *Întreprinderea de Piese Radio și Semiconductori – Băneasa „IPRS-Băneasa”*.

♦ Contractul a prevăzut și școlarizarea în Franța a personalului tehnic superior și mediu, care odată întors în țară, avea să implementeze în uzină tehnologiile franceze.

♦ Primele televizoare au fost fabricate la Electronica din Baicului (autorii prezentei comunicări fiind martori oculari) începând cu anul 1961, deci acum exact 50 de ani.

♦ În anul 1961 s-au fabricat 15.000 de televizoare; primele au fost realizate cu seturi integral importate. Carcasa primului televizor VS43-611 era metalică și a prezentat întotdeauna riscul de electrocutare când faza tensiunii rețelei putea fi conectată la șasiul televizorului.

♦ În foarte scurt timp, chiar la sfârșitul anului 1961 și începutul lui 1962, specialiști români de la Electronica au început asimilarea televizorului francez la tehnologiile din România. Primul pas a fost înlocuirea carcasei metalice cu una din lemn. Uzinele Electronica își va crea propria ei fabrică de casete radio și televizoare, nemulțumită de prestațiile cooperativelor meșteșugărești.

♦ Integrarea maximă a televizorului (schemă franceză) avea să fie realizată în anul 1964.

Începând cu acel an, pentru un televizor se importau numai tuburile electronice. Chiar și tubul cinescop a fost realizat în țară pe bază de licențe din SUA și RFG.

♦ Pe măsura integrării televizorului s-a procedat și la o diversificare a acestuia. Prima diversificare a fost VS54-612 cu tub catodic cu diagonala mărită de la 43 cm la 54 și evident, cu o casetă mai mare din lemn, dar și un preț de vânzare corespunzător.

♦ S-a creat o întreagă familie de televizoare bazată pe această schemă ca de exemplu: *Azur, Tonitza, E43-110*, etc.

Personal, Gheorghiu-Dej l-a încurajat pe directorul uzinelor Electronica să introducă în fabricație și licența televizorului japonez net superior, lucru care s-a petrecut și s-a născut o altă familie de televizoare fabricate în România.

În mod eronat în Wikipedia este menționat că televizorul Național VS43-614 9, cu schemă japoneză, a fost primul fabricat în România.

Aceasta a fost istoria primului televizor A/N fabricat în România în serie mare, VS43-611, astăzi ajuns piesă de muzeu, iar uzinele care l-au fabricat pe el și pe urmașii lui au fost desființate.

Bibliografie

- [1] Șerbu, Constantin, *Radio și electronica – 10 ani de realizări*, în revista Știință și Tehnică nr.7, 1959.
- [2] Lăzăroiu, Dumitru Felician, Millea, Nona, *Electronica românească – o istorie trăită*, Editura AGIR, București, 2011.